

Inrikes flyttningar till och från Kronobergs län

INNEHÅLL

Sammanfattning	2
Inledning	3
Teoretiska nedslag och reflektioner	3
Flyttningar i Sverige	5
Flyttningar mellan regioner i Sverige	7
Mellankommunala flyttningar i Sverige	9
Flyttningar till och från Kronobergs län	11
Riktade flyttningar mellan Kronobergs län och övriga län	12
Vilka flyttar till och från länet?	14
Efter kön och ålder	14
Efter födelseregion	15
Efter utbildning	17
Flyttningar till och från länets kommuner	20
Inrikes flyttnetto över tid i länets kommuner	20
Flyttningar efter ålder, kön och härkomst	22

SAMMANFATTNING

Länets inrikes flyttnetto har förbättrats de senaste åren

- Den senaste sexårsperioden har länets inrikes flyttnetto förbättrats avsevärt, från -1 388 till -153. Förbättringen beror på att inflyttningsökningen har varit större än utflyttningsökningen.
- Jämfört med övriga län har Kronobergs haft den, relativt sett, starkaste utvecklingen sett till inrikes flyttnetto under perioden 2016–2018. Dock har länet fortfarande ett lägre netto än framförallt storstadsregionerna och grannregioner till dem.

Förbättrat inrikes flyttnetto bland ungdomar och unga vuxna

- Personer i åldersgruppen 20–39 år står för en betydande del av in- och utflyttningarna från regionen. Att länets flyttnetto förbättrats under de senaste åren beror framförallt på att fler personer i denna åldersgrupp väljer att bo i länet.

Förbättrat flyttnetto i relation till storstäderna

- Länet förlorar invånare till de tre storstadsregionerna men under den senaste sexårsperioden har takten avtagit. Framförallt har länets netto förbättrats i relation till Skåne och Stockholms län.

Utlandsfödda står för en stor del av länets negativa flyttnetto

- De senaste åren har utlandsfödda stått för en betydande del av länets negativa inrikes flyttnetto. En anledning är förmodligen en viss sekundäromflyttning av personer som är nyinvandrade till länet.

Länet har goda förutsättningar att attrahera inflyttare

- En förutsättning för att attrahera fler inflyttare än utflyttare är att tillgången till antalet jobb för regionens befolkning ökar. Sedan nittioalet är Kronobergs län ett av få län utanför storstadsområdena som har haft en jobbtillväxt.
- Länet har idag en hög nettoinpendling och det finns många jobb per invånare i länet – endast Stockholms län har en högre kvot.

INLEDNING

Föreliggande rapport handlar om inrikes flyttningar till och från Kronobergs län. Flyttningar är intressanta att studera för att de avspeglar samhällsutvecklingen. Om en region förlorar invånare beror detta ofta på att framtidsutsikterna, av olika anledningar, bedöms som mer lovande någon annanstans. I grunden präglas därför flyttrörelser av en slags rationalitet som är mer eller mindre medveten. Självklart kalkylerar inte varje flyttare vilken den eventuella ekonomiska vinsten kan bli vid en flytt. Ofta anges andra motiv, exempelvis att man "helt enkelt fick ett jobb dit man flyttade". Men summerar man alla människor som uppger detta motiv bildas snart ett mönster som är allt annat än slumpmässigt.

De senaste decennierna har en mängd publikationer haft just flyttningar och boendattraktivitet som ämne. På frågan – som alla kommuner och regioner är intresserade av – om vad som gör att en person flyttar till en specifik plats presenteras en mängd olika svar. Det handlar om allt från en god offentlig och privat service, snabbt bredband, goda kommunikationer till omlandet, ett rikt kulturliv, en stark samhällsanda, trygga miljöer, social koppling till platsen, attraktiva bostäder, arbeten åt alla familjeförsörjare samt att det finns en "positiv bild av platsen". Med andra ord behöver man i princip vara duktig på allt för att någon ska vilja flytta till en plats, vilket gör det svårt att utforma några specifika "inflyttningsstrategier".

När vi studerar flyttningar är det lätt hänt att glömma den stora gruppen som inte flyttar från en plats. Varje år väljer en majoritet av invånarna på en plats att bo kvar på den. Ur ett policyperspektiv kan man därför ställa sig frågan om vad som är den mest framgångsrika strategin – att fokusera på invånarna som redan bor på platsen eller på potentiella inflyttare? Om man utvecklar ett samhälle som invånarna vill bo kvar i är det även sannolikt att man på sikt kommer att attrahera inflyttare.

TEORETISKA NEDSLAG OCH REFLEKTIONER

På ett övergripande plan kan flyttningar från en plats studeras utifrån push- och pullfaktorer. En pushfaktor är något som driver en person *bort* från den aktuella boendeplatsen, exempelvis att antalet jobb inom arbetsmarknadsregionen minskar. En pullfaktor är något som lockar en utflyttare *till* en plats, till exempel ett välavlönat och intressant yrke¹. En flytt från en plats kan därför vara mer eller mindre frivillig. Vilka faktorer som "lockar" eller "avskräcker" vid en flytt varierar mellan olika grupper. En barnfamilj har sannolikt andra preferenser än en person som ska börja studera på universitetet. Förutom mer strukturella faktorer, som arbetsmarknadens utveckling, påverkas flyttningsbenägenheten av individuella omständigheter. Exempelvis kan bostadsägande, särskilt om man inte får bostaden såld, och starka sociala band till en plats hämma en persons flyttningsbenägenhet².

¹ Statens offentliga utredningar. SOU 2007:35. *Flyttning och pendling i Sverige*, s. 53–53. URL: <https://www.regeringen.se/contentassets/4b92473a96d544c68b9dfb4e86cbb013/sou-200735-flyttning-och-pendling-i-sverige>

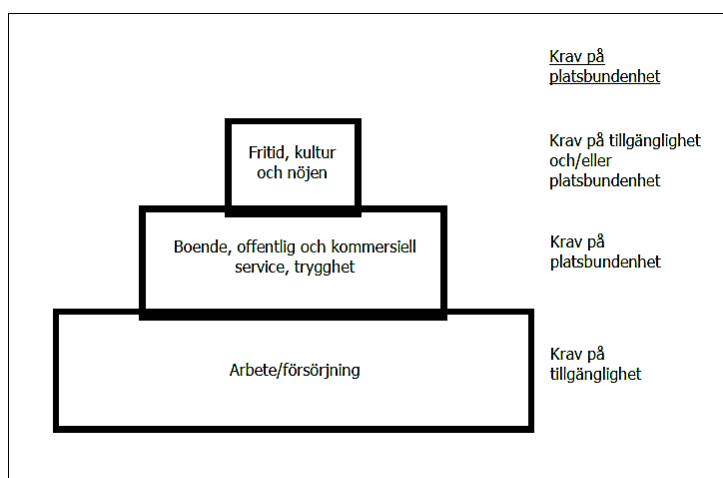
² Everett S. Lee. A Theory of Migration. *Demography* Vol. 3, Nr. 1, 1966:49–52.

I Tillväxtanalys rapport "Varför är vissa platser mer attraktiva för boende än andra?" presenterar författarna en modell³ över vilka olika faktorer som attraherar inflyttare. En fördel med modellen är att den är hierarkisk och därför hjälper oss att identifiera vilka faktorer som är direkt nödvändiga för att skapa boendeattraktivitet. I grunden är modellen utformad som en slags behovspyramid, där de nedre trappstegen behöver vara uppfyllda för att de övre ska bli relevanta.

Föga oväntat visar modellen att tillgång till arbete eller andra försörjningsmöjligheter, exempelvis studier, är ett grundläggande krav för boendeattraktivitet. I sammanhanget är det viktigt att notera begreppet *tillgång till*. Arbetet behöver inte finnas på den specifika platsen man flyttar till, däremot behöver det vara åtkomligt inom en rimlig restid.

Det andra trappsteget i modellen innehåller faktorerna bostäder och offentlig- och privat service. Till skillnad från det nedersta trappsteget är dessa faktorer som är platsbundna i den meningen att de behöver finnas relativt nära bostadsplatsen. Särskilt gäller detta för service man brukar dagligen.

Det översta trappsteget innehåller faktorer som fritid, kultur och nöjen. Detta är viktiga faktorer för att göra en plats attraktiv men är inte i sig själva tillräckliga för att attrahera inflyttare. Kraven på platsbundenhet när det gäller dessa faktorer varierar. En del fritidsaktiviteter kan, beroende på individuella preferenser, behöva vara tillgängliga på platsen. Andra faktorer, exempelvis tillgång till större handelsplatser, kanske inte värderas som lika viktiga att vara förlagda direkt till platsen.

Modell 1: Modell över boendeattraktivitet. Källa: Tillväxtanalys

En reflektion över den presenterade modellen är att det framförallt är de två översta trappstegen som kommuner och regioner kan påverka på ett direkt sätt. Exempelvis kan en kommun besluta om nya bostadsområden och ett utökat fritidsutbud. Däremot är det svårare att styra över tillgången till arbeten. Dagens arbetsmarknad är alltmer beroende av globala processer som ligger bortom det kommunala och regionala beslutsfattandet. Självfallet kan man som offentlig aktör arbeta för att främja tillväxtförutsättningarna genom att utveckla ett gott näringslivsklimat och goda kommunikationer, men man kan inte besluta att arbeten, åtminstone inte privata, ska växa fram på platsen. Därför är det viktigt

³ Tillväxtanalys. *Varför är vissa platser mer attraktiva för boende än andra? – En forskningsöversikt om de faktorer som skapar boendeattraktivitet*. 2014, s. 30–32.

att understryka att en plats inte behöver vara "oattraktiv" för att den har fler utflyttare än inflyttare. Ett exempel på detta är att många uppger att de *vill* bo på landsbygden men att de inte *kan* detta som en följd av att utbudet av försörjningsmöjligheter på landsbygden är relativt begränsat⁴, åtminstone i jämförelse med en större stad.

Även om inflyttningsmöjligheterna till en plats i hög utsträckning påverkas av arbetsmarknadens utveckling finns förstås en risk att vissa platser hamnar i en negativ spiral som i sig gör det svårt att vända utvecklingen. Om en utflyttning sker under en längre tid kommer även servicen att försämrats som en följd av ett minskat marknadsunderlag. Med ett minskat marknadsunderlag försämrats även möjligheterna för arbetsgivare att hitta kompetens. Risken är då att de väljer sig att lokalisera sig på en annan plats och den negativa spiralen för den drabbade platsen förstärks⁵.

För att minska sårbarheten och förstå dagens flyttningsmönster är det viktigt att anlägga ett regionalt perspektiv. Människor bor och verkar inom funktionella arbetsmarknadsregioner och inte inom administrativa enheter. Ett tecken på detta är att en allt större andel av arbetskraften korsar en kommungräns på väg till arbetet. De senaste decennierna är det även pendlingskommuner i närhet av större och växande arbetsmarknader som har varit de stora vinnarna sett till befolkningstillväxt. I takt med att bostadspriserna och bostadsbristen ökat inne i städerna, som har haft den högsta jobbtillväxten de senaste decennierna, har omlandet blivit allt attraktivare för pendlare inflyttare. Att främja stora arbetsmarknadsregioner, genom en väl utbyggd infrastruktur till växande arbetsmarknader, ökar utbudet av jobb- och boendemöjligheter för invånarna i regionen⁶.

I sammanhanget är det viktigt att påpeka att även kommuner utanför de större städerna kan växa sett till antalet arbetstillfällen. Sårbarheten är dock i regel högre i mindre kommuner och en god uppkoppling till större arbetsmarknader skapar en robusthet vid konjunktursvängningar. Som en liten kommun är det även positivt att kunna ta del av bredare arbetsmarknader utanför kommunen då detta underlättar inflyttning av familjer där kanske endast den ena familjeförsörjaren hittar ett arbete i kommunen.

FLYTTNINGAR I SVERIGE

Det sker det nästan 1,5 miljoner flyttningar per år i Sverige. Med flyttningar avses här en person som byter adress. Att notera är att en person kan flytta flera gånger under ett år. Den vanligaste typen av flyttning är den som sker inom en och samma kommun. Under 2018 stod denna typ av flyttningar för drygt 65 procent av flyttningarna i Sverige. Flyttningar inom ett och samma

⁴ Se exempelvis: OECD. *Territorial Review, SMÅLAND-BLEKINGE*. 2013, s. 108. URL: <https://www.esf.se/Documents/Min%20region/OECD-rapport%20om%20Sm%C3%A5land%20Blekinge.%20Svensk%20full%20version.pdf>

⁵ Denna process är vad nationalekonomen Gunnar Myrdal beskrev som "baksugseffekter"; platser som drabbas av en negativ händelse löper risk att hamna i ett negativt utvecklingsförlopp, där negativa händelser över tid förstärker varandra.

⁶ I denna rapport beskriver vi inte mekanismerna bakom jobbtillväxten i städerna under de senaste decennierna. Kortfattat beror stadstillväxten på så kallade "tätthetsfördelar" som är särskilt viktiga i den nya ekonomin som är allt mer kunskapsdriven. I takt med att fler bor på en plats ökar dessa fördelar, vilket skapar en självgenererande positiv process; städerna växer än mer och stärker därigenom sin konkurrenskraft både för företag och inflyttare. För mer information se exempelvis SOU 2007:35 s. 33–34.

län men över kommungräns utgjorde 20 procent och endast 15 procent av flyttningarna i landet korsade en länsgräns. Framförallt är det ungdomar och yngre vuxna som flyttar långväga. Under 2018 stod åldersgruppen 15–34 år för nästan två tredjedelar av alla flyttningar över länsgräns. I takt med att vi blir äldre avtar benägenheten att flytta till ett annat län.

Antalet flyttningar som sker under ett år varierar beroende på ålderssammansättningen bland befolkningen, hur många som bor i landet samt flyttviljan. I faktiska tal har antalet flyttningar över länsgräns ökat med 16 procent mellan 2010–2018 och i relation till befolkningsantalet uppgår ökningen till 7 procent. För närvarande är det relativt stora åldersgrupper som är i en flyttintensiv ålder, detta som en följd av att barnafödandet var högt under slutet av 80-talet och början av 90-talet.

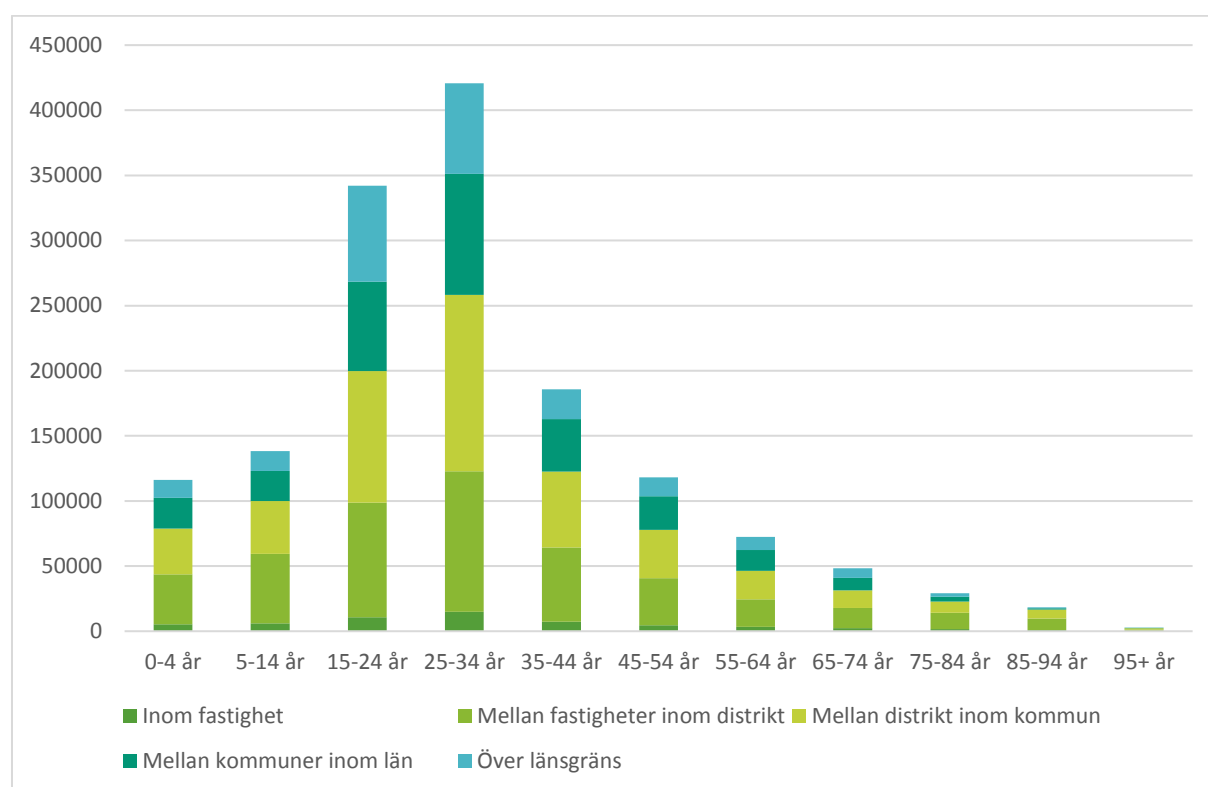

Diagram 1: Flyttningar inom Sverige efter typ av flyttning och åldersklass. Källa: SCB

Flyttningar mellan regioner i Sverige

I denna rapport studerar vi måttet inrikes flyttnetto. Måttet omfattar endast flyttningar som sker inom Sverige. Vi har valt att använda detta mått för att det framförallt är boendattraktivitet som vi är intresserade av att studera. De senaste åren har flera kommuner och regioner haft en befolkningstillväxt tack vare ett positivt utrikes flyttnetto⁷. Detta mått kan vara ett tecken på att kommunen är attraktiv som boendekommun, men ur ett attraktivitetsperspektiv kan det även vara missvisande. De som invandrat till kommunen kanske inte aktivt har valt kommunen för att den är mer attraktiv än andra. De senaste decennierna har detta visat sig genom att många kommuner relativt snabbt har förlorat en stor andel, som en följd av utflyttningar till andra kommuner, av de som invandrat till kommunen⁸. Detta fenomen kallas för *sekundäromflyttning*.

Inrikes flyttnetto är även intressant att studera utifrån ett konkurrensperspektiv. Då måttet fångar upp flyttningar mellan kommuner och regioner inom Sverige kommer det onekligen att finnas vinnare och förlorare – om någon växer är det på bekostnad av någon annan.

Totalt har 8 av 21 län haft ett positivt inrikes flyttnetto under perioden 2010-2018. Gemensamt för samtliga av dem, förutom Gotlands län, är att de antingen är en storstadsregion eller en integrerad del av en sådan. Exempelvis har Hallands och Uppsala län haft det, relativt sett, högsta nettot under perioden; två län med starka kopplingar till Göteborg och Stockholm. Förutom Hallands, Skåne och Gotlands län ingår samtliga län med ett positivt flyttnetto under perioden i Mälardalsregionen. Den höga inflyttningen till regionen är delvis en konsekvens av den goda jobbtillväxt som har skett i Stockholm under det senaste decenniet.

Ser vi till vilka län som har ett negativt inrikes flyttnetto under perioden 2010-2018 är det län belägna norr om Uppsala, de sydöstra länen samt Värmlands och Örebro län. Men under den senaste treårsperioden har även Örebro län haft ett positivt flyttnetto, vilket innebär att samtliga län i Mälardalsregionen numera har ett positivt flyttnetto. Under denna period ökade det inrikes flyttnettot i samtliga Mälardalsregioner förutom i Stockholms län.

Att koncentrationen av det positiva flyttnettot till Stockholms län minskat över tid är tydligt. Det innebär att det totala positiva flyttnettot i landet, som uppstår genom flyttningar mellan regioner, successivt har blivit något jämnare fördelat⁹. Under perioden 2010–2012 stod Stockholms län för 62 procent av det inrikes positiva flyttnettot. Perioden 2016–2018 minskade nivån till 21 procent. Framförallt beror detta på att länen Skåne, Uppsala och Södermanland tagit en allt större del av

⁷ Den totala befolkningsförändringen i en region består av tre komponenter: 1) Födelsenetto = Födda-Döda, 2) Utrikes flyttnetto = Invandrade – Utvandrade och 3) Inrikes flyttnetto = Inflyttare från andra regioner – Utflyttare till andra regioner. Av de län som växer står inrikes flyttnettot endast för en mindre del av den totala tillväxten. Utrikes flyttnetto och födelsenetto bidrar generellt sett mer till tillväxten.

⁸ Tillväxtnanalys. *Regional tillväxt 2015*, s.30-32. URL:

https://www.tillvaxtanalys.se/download/18.550f002d154d019034422d6c/1463988711599/rapport_2016_01_rev_Regional+tillv%C3%A4xt+2015.pdf

⁹ Med det "totala flyttnettot" för landet menar vi i denna rapport det summerade värdet för regioner med ett positivt flyttnetto. Måttet kan vara något förvirrande. För om man lägger ihop samtliga in- och utflyttningar mellan Sveriges län blir summan 0. Vi använder det "totala positiva flyttnettot" i detta fall endast för att studera hur det "totala positiva flyttnettot" fördelas mellan regionerna. I teorin skulle det kunna vara så att alla regioner förutom en har ett negativt inrikes flyttnetto.

flyttnettot. Utvecklingen beror inte på att det sker färre flyttningar över länsgräns totalt sett. Perioden 2010–2012 genomfördes 201 000 flyttningar över länsgräns i Sverige, 2016–2018 uppgick antalet till 231 000.

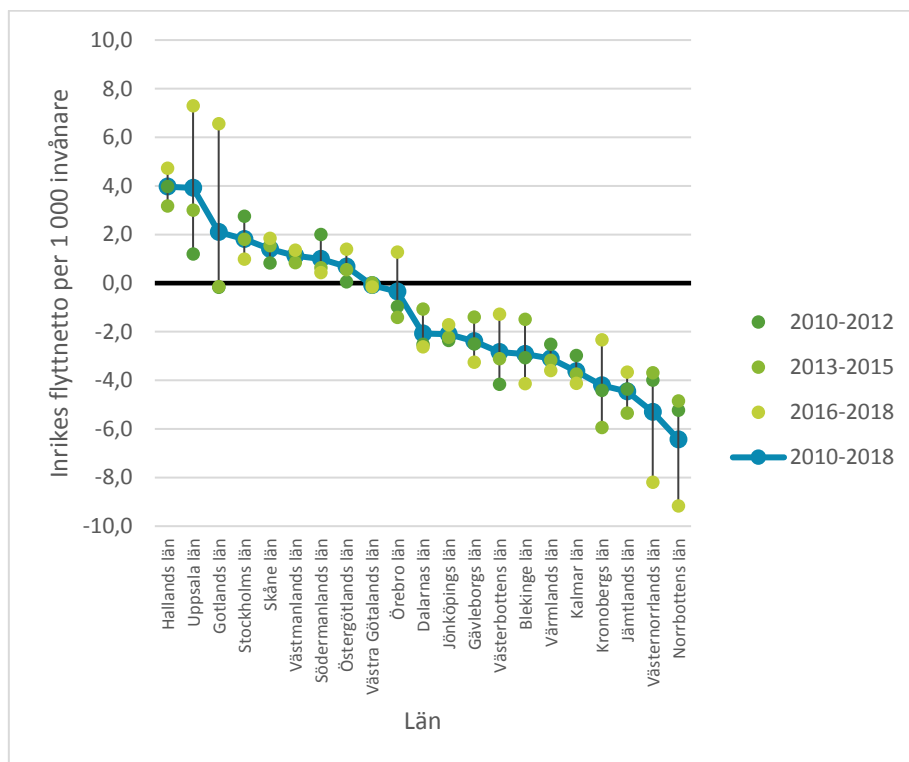

Diagram 2: Inrikes flyttnetto per 1 000 invånare, 2010–2018. Källa: SCB

Då inrikes flyttnetto är ett konkurrensmått – om ett län växer sker det på bekostnad av ett annat – är det intressant att studera vilken ranking en region har över tid. Om den relativa positionen förbättras eller försämras över tid kan detta tolkas som att regionens relativa attraktivitet förändrats. Under perioderna 2010–2012 och 2013–2015 hade Hallands län det relativt sett högsta flyttnettot av samtliga regioner i Sverige. Den senaste treårsperioden tappade länet två positioner och istället hade Uppsala län det högsta nettot. Stockholms län har över tid tappat flera positioner, från att ha haft det näst högsta nettot perioden 2010–2012 till att endast ha det åttonde högsta 2016–2018. De län som har förbättrat sina rankingpositioner mest den senaste treårsperioden är Gotlands och Kronobergs län. Gotlands län klättrade sju positioner 2016–2018 jämfört med perioden 2013–2015. Kronobergs län förbättrade sin position med åtta positioner, från att ha haft det lägsta flyttnettot i Sverige 2013–2015 till att ha det trettande högsta 2016–2018.

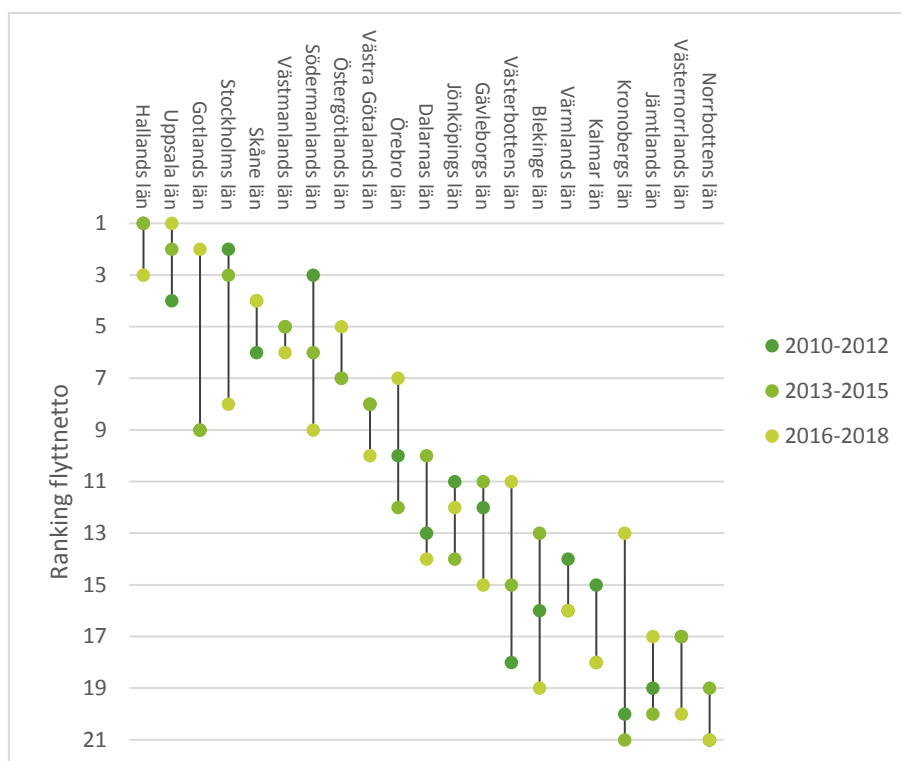

Diagram 3: Rangordning inrikes flyttnetto per 1 000 invånare, 2010–2018. Källa: SCB

Mellankommunala flyttningar i Sverige

Sverige består av 290 kommuner och årligen sker det hundratusentals flyttningar mellan dem. Under 2018 uppgick antalet flyttningar över kommungräns till drygt 535 000, en ökning med 36 procent jämfört med år 2000. Antalet flyttningar över kommungräns har ökat nästan varje år under perioden 2000–2018. Det är förstås intressant att, liksom vi tidigare gjorde på länsnivå, studera vilka kommuner det är som har fler inflyttare än utflyttare. För att förenkla framställningen har vi valt att gruppera kommunerna enligt SKL:s kommungruppsindelning från 2011¹⁰.

Sammanställningen visar att det framförallt är förortskommunerna till storstäderna och större städer som attraherar inflyttare under perioden 2010–2018. Även de större städerna har under denna period haft ett positivt inrikes flyttnetto. Kanske något förvånande har de tre storstadskommunerna haft ett negativt inrikes flyttnetto perioden 2010–2018. Framförallt är det under de senaste tre åren som storstadskommunerna haft ett negativt netto, samtidigt som förortskommuner och större städer har fått ett förbättrat netto under denna period. Förlorarna i sammanhanget är kommungrupperna varuproducerande kommuner, kommuner i glesbefolkad region samt glesbygdskommuner. Dessa tre kommungrupper har haft ett påtagligt negativt inrikes flyttnetto under 2010–2018 och det har försämrats under den senaste treårsperioden.

Vi läser ofta om urbaniseringen och hur den är en megatrend som blir allt starkare. När vi studerar flyttsiffrorna kan det därför framstå som märkligt att storstadsregionerna har ett negativt inrikes flyttnetto under 10-talet. Slutsatsen i denna rapport är dock inte att urbaniseringen har upphört utan

¹⁰ Sveriges kommuner och landsting. *Kommungrupper 1988–2017*. URL: <https://catalog.skl.se/store/1/resource/206>

snarare att det under de senaste åren är omlandet till storstäderna som växer. Vi ser även att större städer fortsätter att växa och att deras tillväxttakt ökade under den senaste treårsperioden. Fortsatt sker en omflyttning från mindre kommungrupper till kommuner som betecknas som städer eller har en god uppkoppling till dem.

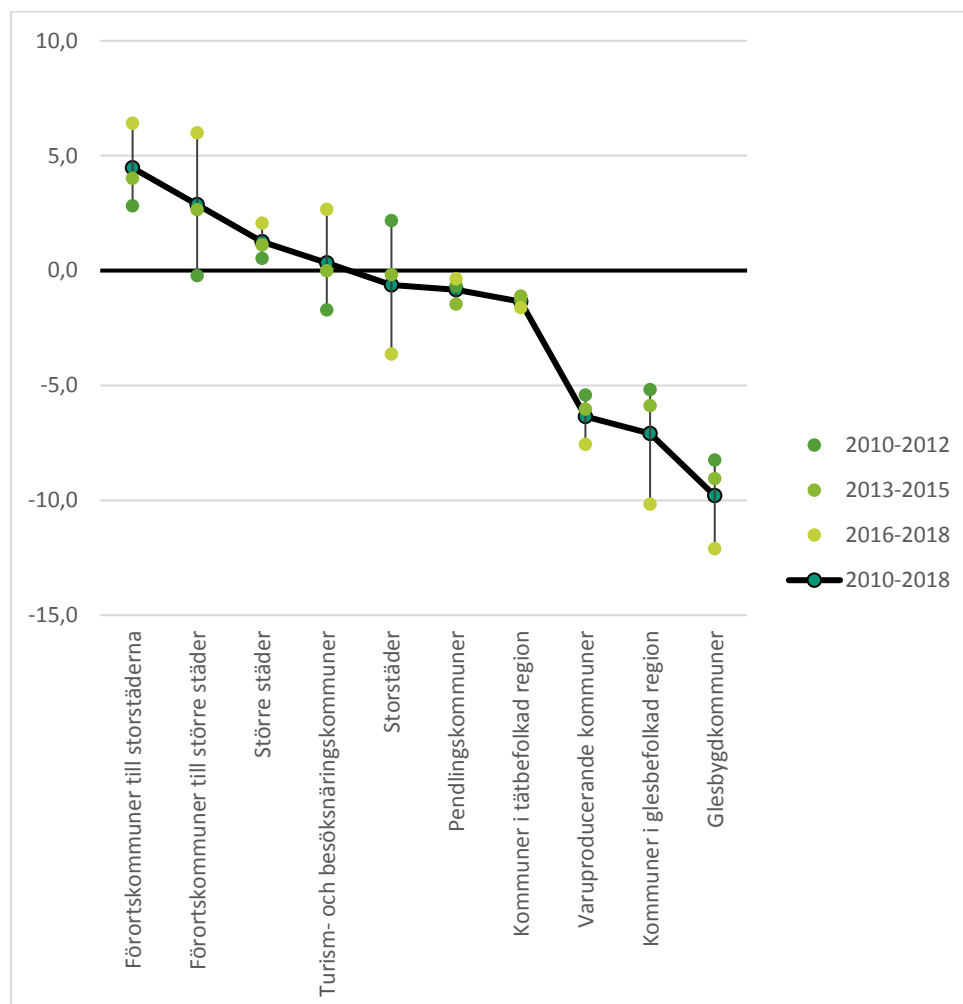

Diagram 4: Inrikes flyttnetto per 1 000 invånare, 2010–2018. Källa: SCB

FLYTTNINGAR TILL OCH FRÅN KRONOBERGS LÄN

I tidigare kapitel noterade vi att Kronobergs län är det län i landet som har haft den största förbättringen gällande inrikes flyttnetto den senaste treårsperioden. Detta innebär dock inte att länet har ett positivt flyttnetto, utan endast att det har förbättrats. Vi har i tidigare studier konstaterat att länet har relativt goda förutsättningar att attrahera inflyttare om vi utgår från ett jobbperspektiv¹¹. I förhållande till antalet invånare i arbetsför ålder har länet flest jobb att erbjuda efter Stockholms län. Länet har även ett högt inpendlingsnetto som en följd av att många invånare från andra län pendlar in till Kronobergs län för att arbeta. Teoretiskt innebär detta att länet uppfyller det grundläggande attraktivitetskravet – att erbjuda försörjningsmöjligheter.

Antalet jobb i regionen har dessutom ökat under de senaste decennierna. Av regionerna utanför storstadsområdena är det endast i Kronobergs och Jönköpings län som antalet jobb har ökat sedan nittio-talet. Kronobergs län har med andra ord en speciell karaktär jämfört med flera andra mindre regioner utanför storstadsområdena. Å ena sidan är avstånden till storstadsregionerna relativt sett långa jämfört med andra regioner, å andra sidan har länet haft en förhållandevis framgångsrik strukturomvandling.

Under hela 2000-talet har Kronobergs län haft ett negativt inrikes flyttnetto, omfattningen har dock varierat mellan åren. I början av 2000-talet förlorade länet drygt 300 invånare om året till andra län. Andra hälften av 00-talet försämrades nettot till ett snitt på -800 invånare om året. Första hälften av 10-talet fortsatte den negativa trenden och nettot låg under perioden på drygt -1000 invånare om året. Under perioden 2015–2018 har dock den negativa trenden brutits. I snitt har länet haft ett årsnetto på -550 invånare under denna period och under 2018 låg det negativa nettot endast på -153 invånare. Att länets inrikes flyttnetto har förbättrats under den senaste treårsperioden beror på att antalet inflyttare har ökat mer än antalet utflyttare.

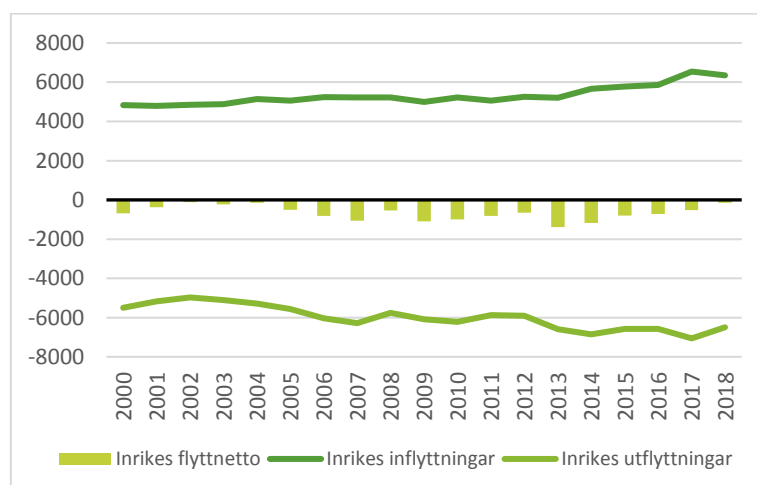

Diagram 5: Inrikes in- och utflyttare till och från Kronobergs län, 2000-2018

¹¹ Se exempelvis: Region Kronoberg. *Nulägesanalys – Kronobergs län 2018*. URL: http://www.regionkronoberg.se/contentassets/b853bc0cb2f747b699080c25407c1232/nulagesanalys_kronoberg2018.pdf

Riktade flyttningar mellan Kronobergs län och övriga län

I tabellen nedanför redovisas hur flyttrörelserna mellan Kronobergs län och övriga län i Sverige ser ut. Listan är sorterad efter hur många in- och utflyttningar som det totalt sker mellan Kronobergs län och det aktuella länet.

En första slutsats är att Kronobergs län förlorar invånare till storstadsregionerna och framförallt till Skåne län. Under perioden 2016–2018 förlorade Kronobergs län i genomsnitt 271 invånare om året till Skåne län, 128 invånare till Västra Götalands län och 169 invånare till Stockholms län. Tillsammans stod storstadsregionerna för tre fjärdedelar av länets negativa flyttnetto. Övriga län som bidrar till länets negativa netto är framförallt Hallands- och Östergötlands län.

Kronobergs län har ett positivt flyttnetto i relation till mer än hälften av länen i Sverige. Den senaste treårsperioden vann Kronobergs län framförallt invånare från Kalmar län. I övrigt fördelades det positiva nettot relativt jämnt mellan de län man vann invånare från.

Tabell 1: Riktad in- och utflyttning till och från Kronobergs län, årsgenomsnitt för perioden 2016–2018. Källa: SCB

	Inflyttning	Utflyttning	Netto
12 Skåne län	1589	1860	-271
14 Västra Götalands län	705	833	-128
01 Stockholms län	620	789	-169
08 Kalmar län	744	649	94
06 Jönköpings län	705	673	33
10 Blekinge län	446	433	13
13 Hallands län	346	426	-80
05 Östergötlands län	215	280	-65
03 Uppsala län	110	132	-22
18 Örebro län	109	96	13
04 Södermanlands län	95	73	22
17 Värmlands län	81	66	15
24 Västerbottens län	79	60	19
19 Västmanlands län	58	77	-19
25 Norrbottens län	76	45	31
22 Västernorrlands län	73	43	30
20 Dalarnas län	69	47	22
21 Gävleborgs län	49	56	-7
23 Jämtlands län	44	37	7
09 Gotlands län	37	37	0

Då vi vet att länet har fått ett förbättrat inrikes flyttnetto de senaste tre åren är det intressant att studera i relation till vilka län som detta har skett. I tabellen nedanför har vi rangordnat länen utifrån hur flyttnettot har förändrats i relation till Kronobergs län mellan perioderna 2013–2015 och 2016–2018. Framförallt är det flyttnettot i relation till Skåne, Kalmar och Stockholms län som har förbättrats. I samtliga fall beror det på att inflyttningen från dessa län har ökat mer än utflyttningen till dem. Totalt stod dessa tre län för drygt hälften av länets nettoförbättring. I övrigt bidrog samtliga län, förutom Gotlands, Hallands och Västmanlands län, till att länet fick ett förbättrat flyttnetto under perioden 2016–2018.

Tabell 2: Förändring av riktad in- och utflyttning till och från Kronobergs län, 2013-2015 - 2016-2018 (årsgenomsnitt).
Källa: SCB

	Inflyttning	Utflyttning	Netto
12 Skåne län	200	47	153
08 Kalmar län	140	14	126
01 Stockholms län	106	19	87
04 Södermanlands län	12	-58	70
10 Blekinge län	16	-33	49
06 Jönköpings län	45	8	37
14 Västra Götalands län	43	11	32
03 Uppsala län	19	-8	27
25 Norrbottens län	18	-6	24
18 Örebro län	13	-8	21
20 Dalarnas län	15	1	15
22 Västernorrlands län	7	-6	13
24 Västerbottens län	11	-2	13
05 Östergötlands län	-14	-26	11
23 Jämtlands län	8	1	7
21 Gävleborgs län	1	-4	5
17 Värmlands län	19	15	3
09 Gotlands län	-6	-2	-5
13 Hallands län	63	72	-9
19 Västmanlands län	-16	-2	-15

Vilka flyttar till och från länet?

EFTER KÖN OCH ÅLDER

Benägenheten att flytta varierar stort mellan olika åldersgrupper. Yngre vuxna flyttar i betydligt högre utsträckning än övriga grupper och ofta i samband med studier eller nytt arbete. Rörligheten är även relativt hög bland yngre barnfamiljer. Inte sällan sker en flytt i samband med att det första barnet föds. Flyttningsbenägenheten avtar sedan relativt drastiskt för varje femårsintervall¹².

I Kronobergs län står personer i åldrarna 20–39 år för två tredjedelar av in- och utflyttningarna till och från länet. De senaste åren har länet fått ett förbättrat flyttnetto för denna åldersgrupp, vilket förklarar att länet har fått förbättrat flyttnetto totalt sett. I rangordning och faktiska tal har de största nettoförbättringarna, vid jämförelse mellan perioderna 2013-2015 och 2016-2018, skett inom åldersgrupperna 20–24 åringar, 30–34 åringar samt 25–29 åringar. Nettoökningen inom respektive åldersgrupp har olika förklaringar. När det gäller 20–24 åringar beror ökningen på att antalet utflyttare minskat mer än antalet inflyttare. Att flyttningarna som helhet minskat inom denna grupp beror sannolikt på ålderseffekter – den stora gruppen nittiototalister har nu passerat denna åldersgrupp. När det gäller 25–29 åringar beror nettoökningen på att antalet inflyttare ökat mer än antalet utflyttare. Samma förhållande gäller för 30–34 åringarna. En konsekvens av nettoökningen bland de yngre vuxna i barnafödande ålder är att länet har fått ett förbättrat flyttnetto bland barn. Under 2018 hade länet ett positivt flyttnetto bland samtliga barngrupper.

Tabell 3: Inrikes flyttnetto efter femårsklasser, Kronobergs län, 2013-2018. Källa: SCB

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0-4 år	-65	-49	29	30	1	73
5-9 år	-91	-56	-19	-39	-43	62
10-14 år	-90	-59	-22	-37	-34	18
15-19 år	-111	-51	-37	-59	-75	7
20-24 år	-219	-255	-227	-102	-22	-25
25-29 år	-354	-345	-216	-218	-225	-250
30-34 år	-146	-105	-143	-86	-41	22
35-39 år	-91	-48	12	2	7	-5
40-44 år	-59	9	26	-63	-3	-10
45-49 år	-68	-53	-55	-19	-9	-29
50-54 år	-24	-47	-28	-21	-8	13
55-59 år	-26	-56	-44	-16	7	-35
60-64 år	-22	-14	-21	-37	-33	8
65-69 år	-23	-30	-42	-29	-13	-12
70-74 år	-7	-14	-11	-14	-19	2
75-79 år	-4	-8	-13	1	-8	0
80-84 år	4	3	9	-9	-2	7
85-89 år	0	4	0	0	4	-2
90-94 år	6	-5	-5	-1	-2	2
95-99 år	1	-3	0	0	1	1
100+ år	1	0	0	1	0	0

¹² Statistiska centralbyrån. Flyttningar inom Sverige. URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/flyttar-inom-sverige/>

Ett sätt att studera om det finns någon skillnad mellan kvinnors och mäns flyttmönster är att använda måttet "flyttrisker". Måttet räknas ut genom att man relaterar antalet utflyttare inom respektive kön till hur många kvinnor och män det finns bland befolkningen i sin helhet. I Kronobergs län finns det vissa skillnader mellan könen i detta avseende. Det mest utmärkande är att kvinnor mellan 20–24 år flyttar i högre utsträckning än män i samma ålder. En trolig förklaring till detta är att det är vanligare för kvinnor än män att studera på högskolenivå. Går vi längre upp i åldersgrupperna ser vi dock att männen i länet har en högre flyttrisk än kvinnorna, särskilt gäller detta för åldersgrupperna 30–49 år. En förklaring till detta kan vara att männen i högre utsträckning väljer att studera på det regionala universitetet.

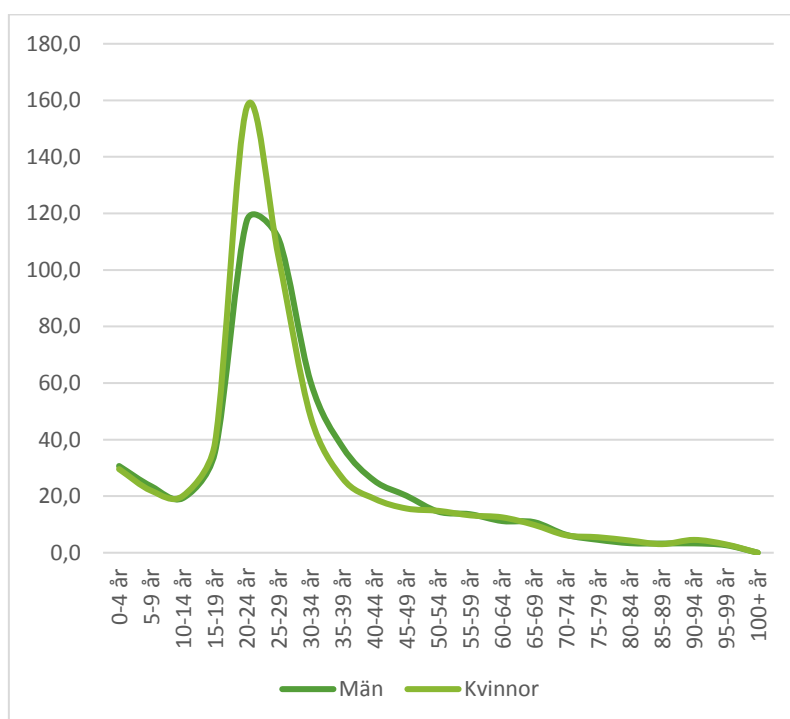

Diagram 6: Flyttrisker (antal utflyttare per 1 000 invånare) efter åldersklass och kön, Kronobergs län, 2016–2018 (årsgenomsnitt). Källa: SCB

EFTER FÖDELSEREGION

De senaste åren har andelen utlandsfödda bland befolkningen i Kronobergs län ökat som en följd av en historiskt sett hög invandring. Framförallt har andelen ökat bland de yngre åldersgrupperna. Därför är det intressant att studera flyttningarna uppdelat på inrikes- och utrikes födda. Tidigare erfarenheter har visat att sekundäromflyttningen bland nyinvandrade är relativt hög. Kartläggningar SCB har genomfört visar att personer som invandrat till ett län utanför storstadsregionerna i relativt hög utsträckning har flyttat till en storstadsregion några år efter ankomsten till Sverige. För Kronobergs län skulle en omfattande sekundäromflyttning kunna innebära en avtagande befolkningstillväxt.

Under treårsperioden 2016–2018 stod utlandsfödda för drygt en tredjedel av alla inrikes utflyttningar från länet. Det förväntade hade varit, givet andelen utlandsfödda bland befolkningen totalt sett, att gruppen hade stått för en femtedel av utflyttningarna. Man kan därför säga att utlandsfödda boendes i

länet har en betydligt högre flyttrisk än inrikes födda. Vid en nedbrytning av flyttnettot efter födelseregion framkommer att utlandsfödda stått för nästan 80 procent av länets negativa inrikes flyttnetto den senaste treårsperioden. En viktig förklaring till länets förbättrade netto det senaste åren är att det inrikes flyttnettot för utlandsfödda har förbättrats avsevärt. Förbättringen beror framförallt på att antalet utlandsfödda utflyttare har minskat.

Nedbrutet på åldersgrupper och födelseregion framkommer att det inrikes flyttnettot varierar relativt mycket mellan inrikes- och utrikes födda. Sett till inrikes födda hade länet ett positivt flyttnetto, under perioden 2016–2018, bland de yngre vuxna med undantag för 20–24 åringarna. Bland utlandsfödda var nettot negativt för samtliga åldersgrupper och som lägst bland yngre vuxna. Att nettot varierar relativt stort mellan inrikes- och utrikes födda beror förmodligen på en mängd faktorer. En påverkande faktor handlar sannolikt om vilka sociala band man har till platsen. Flyttnettot bland inrikes födda antyder att länet har en viss andel återvändare som flyttar hem till regionen när man bildar familj. Då länet relativt sett haft en hög invandring under de senaste åren är det inte särskilt förvånande att omflyttningen bland utlandsfödda varit hög under perioden. Det kan handla om att de som invandrat till länet flyttar dit släktingar eller bekanta bor alternativt till ett arbete som finns i en annan region.

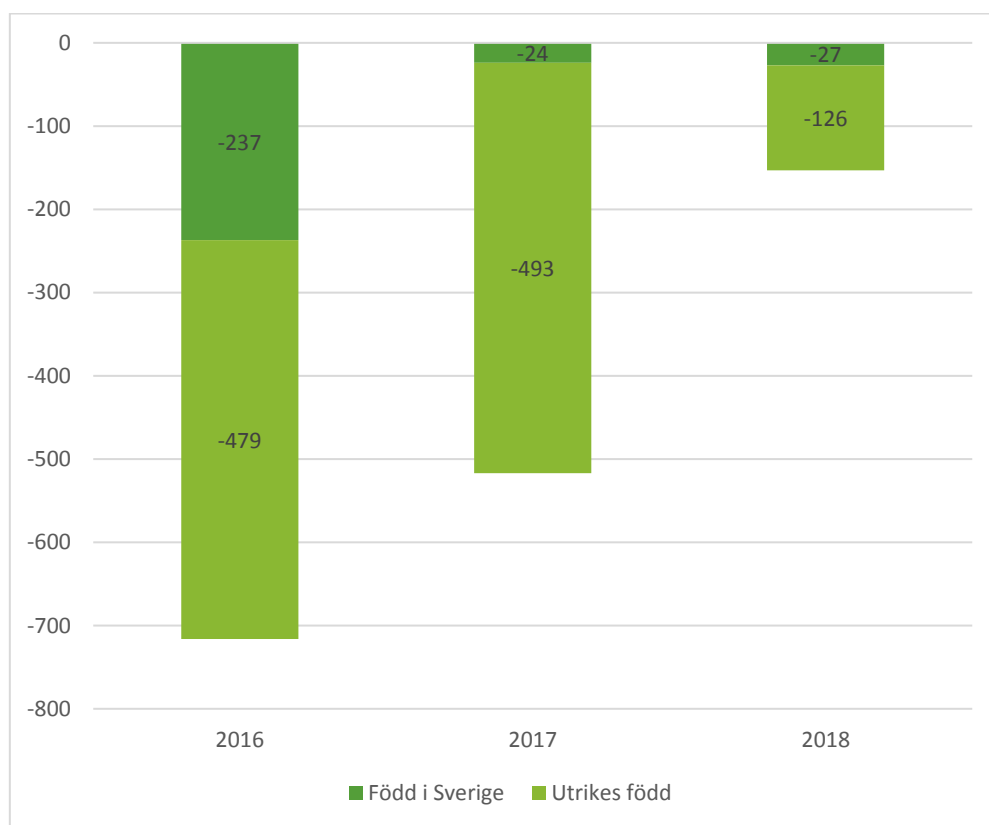

Diagram 7: Inrikes flyttnetto efter födelseregion, Kronobergs län, 2016–2018. Källa: SCB

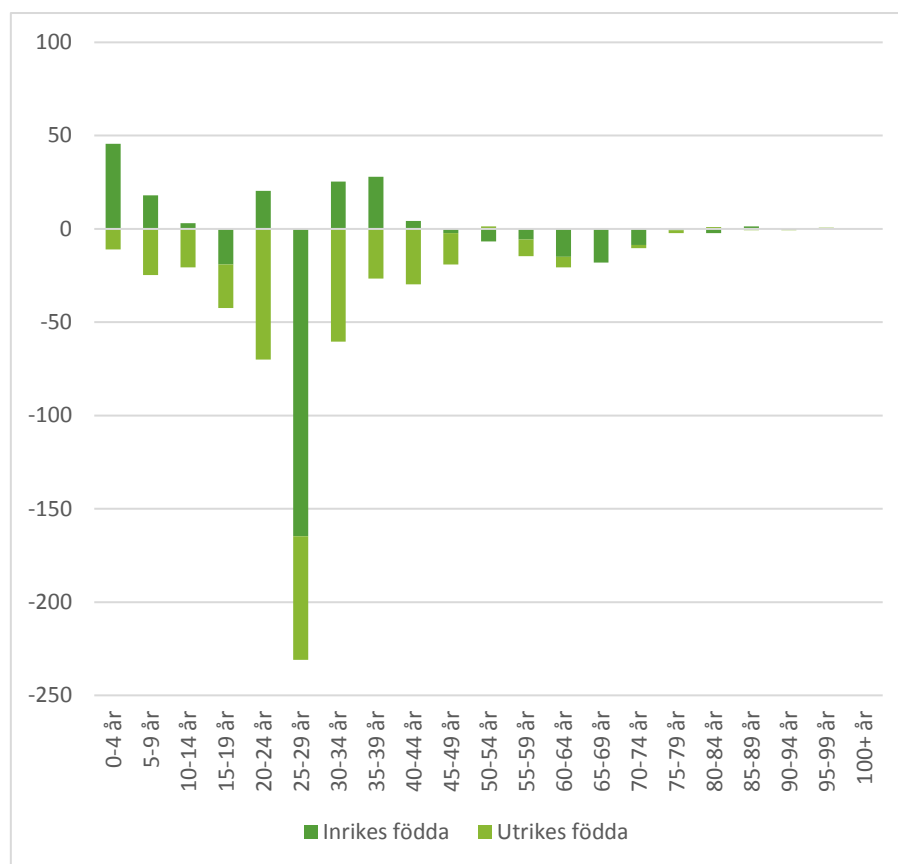

Diagram 8: Inrikes flytt netto för Kronobergs län, efter födelseregion och åldersklass, 2016–2018 (årsgenomsnitt).

Källa: SCB

EFTER UTBILDNING

Allt fler studerar på en högskola eller ett universitet. Utvecklingen medför att många ungdomar väljer att flytta till en universitetsstad någon gång i livet. Över tid har universitetsstäder haft en god befolkningstillväxt som en följd av den ökande utbildningsnivån. En intressant frågeställning är dock vilka regioner som fångar upp studenterna när de har avklarat sina studier. För även om ett universitet attraherar inflyttare är det inte säkert att studenterna stannar kvar i regionen efter examen.

Tidigare kartläggningar på nationell nivå har visat att storstadsregionerna är mest framgångsrika med att behålla studenter efter examen och även på att attrahera högutbildade från andra regioner¹³. Tillväxtanalys har även identifierat att personer med höga gymnasiebetyg i högre utsträckning än andra slutligen bosätter sig i en storstadsregion¹⁴. På sikt kan detta förstås innebära svårigheter för de mindre

¹³ Statistiska centralbyrån. Stockholm bäst på att behålla studenter. URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2017/Stockholm-bast-pa-att-behalla-studenter/>

¹⁴ Tillväxtanalys. Graduate migration, self-selection and urban wage premiums across the regional hierarchy. URL: <https://www.tillvaxtanalys.se/publikationer/wp/wp/2019-04-25-graduate-migration-self-selection-and-urban-wage-premiums-across-the-regional-hierarchy.html>

regionerna att attrahera kompetent arbetskraft och samtidigt ökar storstadsregionernas relativa konkurrenskraft¹⁵.

SCB sammanställer årligen vilka län som lyckas attrahera personer med en universitetsexamen. Genom uppgifter om var de högskoleexaminerade var folkbokförda året innan de började sina högskolestudier (rekryteringslän) respektive cirka två år efter avlagd examen (boendelän) går det att se hur studenterna har flyttat inom Sverige¹⁶.

Läsåret 2016/2017 tog 1090 personer, som rekryterats från Kronobergs län, en högskoleexamen någonstans i Sverige. Två år senare, vid utgången av 2018, fanns det 930 personer boendes i länet med en högskoleexamen från läsåret 2016/2017 – en negativ differens på 160 personer (15 procent). Notera att siffrorna inte tar hänsyn till var dessa personer erhållit sin examen. Framförallt är det storstadsregionerna och Uppsala län som lyckas locka fler studenter än vad som rekryterats från de egna länen. I sammanhanget har Kronobergs län dock en förhållandevis god placering jämfört med flera andra mindre regioner. Länet har dessutom förbättrat sin position över tid. Under 2017 uppgick skillnaden mellan rekryter från länet och antalet personer med en högskoleexamen från 2015/2016 boendes i länet till -24 procent.

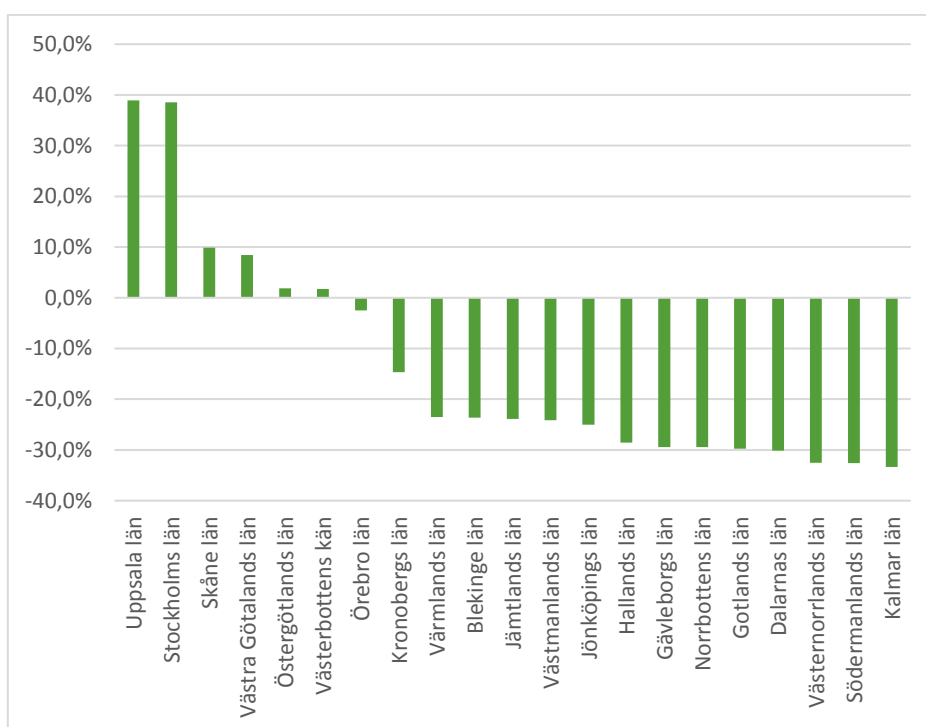

Diagram 9: Skillnad mellan antalet rekryterade studenter från länet och som tog examen 2016/2017 och antalet personer boendes i länet vid utgången av 2018 och med en examen från 2016/2017. Källa: SCB

Även när vi studerar det inrikes flyttnettot för eftergymnasialt utbildade i åldersgruppen 25–39 år framkommer att länet har ett negativt netto. Under 2018 hade länet 1 206 inflyttare i denna ålder med

¹⁵ Tillväxtanalys. *Regional agglomeration of skills and earnings – from convergence to divergence?* URL: <https://www.tillvaxtanalys.se/publikationer/pm/pm/2018-05-16-regional-agglomeration-of-skills-and-earnings---from-convergence-to-divergence.html>

¹⁶ Statistiska centralbyrån. *Universitet och högskolor – Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2017/2018*. URL: https://www.scb.se/contentassets/3c8ccc6772d544a2b8156592f6355cc3/uf0205_2017118_sm_uf20sm1901.pdf

en eftergymnasial utbildning på minst 2 år. Antalet utflyttare i samma ålder och med samma utbildningsnivå uppgick till 1 446 personer, vilket genererade ett negativt netto på – 240 personer. Studerar vi dock förändringen av antalet högutbildade – här förstått som antalet personer med en minst treårig eftergymnasial utbildning – bland befolkningen den senaste treårsperioden i åldersgruppen 25–39 år framkommer att länet har haft en god tillväxt i relation till övriga län. Att observera är att förändringen dock inte endast inkluderar omflyttningar mellan län utan även invandringar, den egna befolkningens studiebenägenhet och ålderseffekter.

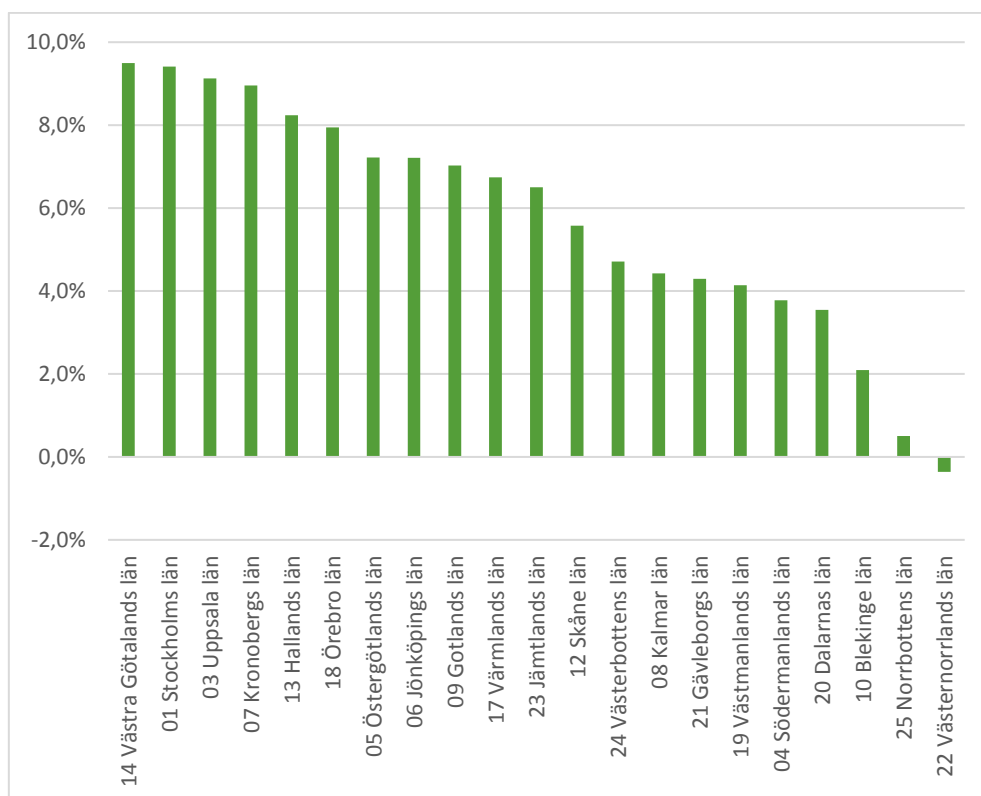

Diagram 10: Förändring antal högutbildade invånare (minst treårig eftergymnasial utbildning) i åldersklassen 25–39 år, 2015–2018. Källa: SCB

FLYTTNINGAR TILL OCH FRÅN LÄNETS KOMMUNER

I denna del av rapporten studerar vi in- och utflyttningarna till och från kommunerna i Kronobergs län. Vi har valt att studera utvecklingen över tid och även jämföra med andra kommuner i Sydsverige. För att undvika alltför stora fluktuationer använder vi oss i regel av ett treårsgenomsnitt även i denna del av rapporten. Redogörelsen i denna del är inte lika djupgående som i den regionala delen.

Inrikes flyttnetto över tid i länets kommuner

Under 10-talet är det endast Växjö kommun av länets kommuner som har haft ett positivt inrikes flyttnetto. Flyttnettot har dock förbättrats i nästan samtliga kommuner under den senaste treårsperioden, undantaget är Lessebo kommun. I sammanhanget sticker Lessebo och Uppvidinge kommun ut genom att ha ett mycket lågt inrikes flyttnetto under den studerade tidsperioden. Detta beror till stora delar på att kommunerna haft en, relativt sett, mycket hög invandring de senaste åren vilket genererat en hög sekundäromflyttning.

Under den senaste treårsperioden har kommunerna Växjö, Markaryd och Älmhult haft ett positivt inrikes flyttnetto. Markaryds kommun är den kommun i länet som under den senaste sexårsperioden haft det relativt högsta flyttnettot, följt av Älmhult sedan Växjö. I faktiska tal är det dock Växjö som har haft det högsta nettot den senaste treårsperioden. Under perioden 2016–2018 uppgick nettot i Växjö till 119 personer om året. I Markaryds kommun låg nivån under samma period på 28 personer om året och i Älmhults kommun på 26 personer om året.

I jämförelse med övriga större kommuner, här definierat som kommuner med minst 50 000 invånare, i Sydsverige har Växjö kommun haft ett relativt lågt inrikes flyttnetto under perioden 2010–2018. Totalt har nettot i kommunen uppgått till 0.6 nettoinflyttare per 1 000 invånare under denna period. Detta var lägre än i kommunerna Kungsbacka, Varberg, Helsingborg, Kalmar, Halmstad, Jönköping samt Lund. Dock var nivån högre än i Kristianstad, Malmö, Karlskrona samt Hässleholm. Ser vi endast till perioden 2016–2018, då Växjö kommun förbättrade sitt inrikes flyttnetto, förbättrade kommunen sin inbördes placering inom gruppen något genom att passera Lunds kommun.

Ser vi till övriga kommuner i länet och jämför dem med kommunerna i Sydsverige är en tydlig skillnad att ingen av pendlingskommunerna i länet har haft ett lika starkt inrikes flyttnetto som flera av pendlingskommunerna i övriga län. Exempelvis har kommunerna Lomma, Kungsbacka, Staffanstorps, Habo samt Mörbylånga ett högre inrikes flyttnetto än de större städerna i Sydsverige under perioden 2010–2018. Denna bild står fast även när vi studerar den senaste treårsperioden i länet.

Under perioden 2016–2018 är det istället Markaryds och Älmhults kommun som sticker ut i sammanhanget. Ingen av de båda kommunerna definieras som en utpendlingskommun utan de är snarare mindre inpendlingskommuner med ett positivt inrikes flyttnetto. Som större industrikommun har Ljungby kommun haft ett relativt högt, om än negativt, inrikes flyttnetto under perioden 2010–2018. Exempelvis hade kommunen ett högre flyttnetto under denna period än jämförbara kommuner som Västervik, Nybro, Oskarshamn, Vetlanda, Nässjö, Ronneby samt Gislaved. Däremot hade kommunerna

Värnamo och Karlshamn ett högre flyttnetto under denna period. Sett endast till den senaste treårsperioden hade Ljungby kommun det näst högsta flyttnettot bland kommunerna i denna grupp.

Tabell 4: Inrikes flyttnetto per 1 000 invånare 2010–2018 (årsgenomsnitt). Källa: SCB

	2010-2012	2013-2015	2016-2018	2010-2018
Växjö	0.7	-0.2	1.3	0.6
Markaryd	-6.4	2.6	2.8	-0.3
Ljungby	-3.6	-2.4	-0.6	-2.2
Älmhult	-5.2	-5.8	1.5	-3.0
Tingsryd	-7.0	-8.0	-6.1	-7.0
Alvesta	-8.0	-11.8	-9.0	-9.6
Lessebo	-16.3	-17.5	-23.0	-19.0
Uppvidinge	-29.1	-53.9	-16.6	-33.0

I en kommun kan det inrikes flyttnettot delas upp i två delar; nettot i relation till övriga kommuner i länet och nettot i relation till övriga kommuner i Sverige. Summan av dessa två komponenter blir det totala inrikes flyttnettot. När vi gör denna uppdelning för den senaste treårsperioden framkommer att Växjö kommun har ett positivt inrikes flyttnetto som en följd av att det positiva inomregionala flyttnettot väger upp för det negativa utomregionala nettot. I Markaryds kommun är förhållandet omvänt – här förklaras det positiva nettot av att det positiva utomregionala nettot väger upp för det negativa inomregionala nettot. I Älmhults kommun är det inrikes flyttnettot under denna period positivt som en följd av ett inomregionalt positivt netto. Även Ljungby kommun har ett inomregionalt positivt flyttnetto, dock inte tillräckligt högt för att kompensera det negativa utomregionala flyttnettot.

Om vi studerar riktningen på flyttningarna till och från kommunerna är det tydligt att de präglas av en storlekshierarki. Växjö vinner invånare från hela sitt regionala omland men förlorar invånare i relation till storstäderna. De mindre kommunerna i Växjö arbetsmarknadsregion förlorar framförallt invånare till Växjö kommun. Ljungby kommun vinner invånare från de mindre kommunerna i omlandet menappar invånare till framförallt Halmstad, Växjö och Jönköping. Även Älmhults kommun vinner invånare från mindre kommuner i omlandet, men förlorar invånare framförallt till de större städerna i Skåne län samt Växjö.

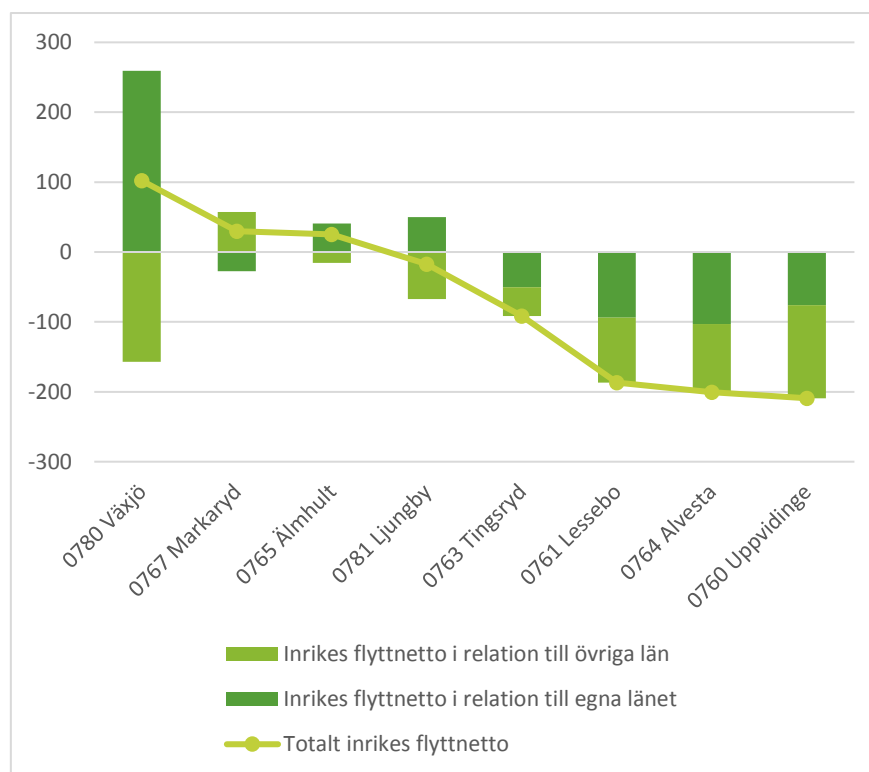

Diagram 11: Inrikes flyttnetto fördelat efter inom- och utomregionalt netto, 2016–2018 (årsgenomsnitt). Källa: SCB

Flyttningar efter ålder, kön och härkomst

Som vi tidigare redovisat står yngre vuxna för en stor del av flyttningarna i Sverige och länet. Vi har därför valt att endast studera flyttnettot för de yngre åldersgrupperna i denna del av rapporten. Tabellen nedanför visar det inrikes flyttnettot för respektive femårsklass i länets kommuner och perioden som redovisas är 2016–2018.

En första slutsats är att högskolestudier synes vara en drivande flyttfaktor även i Kronobergs län. Samtliga kommuner i länet förutom Växjö har ett negativt inrikes flyttnetto när det gäller ungdomar mellan 15–24 år. Det är inom denna åldersgrupp som de mindre kommunerna tappar flest invånare. I egenskap av universitetsstad är det inom dessa åldersgrupper som stora delar av Växjös positiva inrikes flyttnetto uppstår. Dock förlorar kommunen invånare när vi ser till yngre vuxna i åldrarna 25–39 år.

Att det sker en utflyttning av ungdomar från kommuner utan större universitet är enligt förväntan. Den förlusten går dock att balansera genom inflyttning inom övriga ålderskategorier. Exempelvis ser vi att kommunerna Älmhult, Markaryd samt Ljungby lockar barnfamiljer som inflyttare, vilket balanserar utflyttningen av ungdomar som flyttar för att studera. I både Markaryds- och Älmhults kommun har inflyttningen av barnfamiljer varit tillräckligt stor för att generera ett positivt inrikes flyttnetto totalt sett under denna period. Till viss del balanserar inflyttningen av barnfamiljer flyttnettot även i Tingsryds och Alvesta kommun, men inte i den utsträckning att den täcker hela underskottet som uppstår bland de yngre åldersgrupperna.

Tabell 5: Inrikes flyttnetto efter åldersklasser, 2016–2018 (årsgenomsnitt). Källa: SCB

	Uppvidinge	Lessebo	Tingsryd	Alvesta	Älmhult	Markaryd	Växjö	Ljungby
0-4 år	-9	-7	1	3	21	11	-8	22
5-9 år	-10	-21	-1	-10	19	7	3	7
10-14 år	-13	-12	-4	-23	14	3	18	0
15-19 år	-10	-36	-12	-46	-5	-4	92	-21
20-24 år	-45	-62	-46	-55	-34	-14	293	-86
25-29 år	-23	-25	-13	-9	-3	6	-162	-1
30-34 år	-9	-4	-2	18	5	5	-76	28
35-39 år	-21	-7	3	0	14	8	-9	14

I diagrammet nedanför presenteras flyttriskerna, här definierat som antalet utflyttare per 1 000 invånare, efter kön och inom åldersgruppen 15–29 år. En övergripande slutsats är att flyttriskerna generellt sett varierar mellan kommunerna. Flyttningsbenägenheten är som lägst i länets större kommuner inklusive Markaryds kommun. Könsskillnaderna är dock i de flesta fall tydliga. Generellt sett är flyttriskerna högre bland unga kvinnor än vad de är bland unga män. Detta beror, som vi tidigare nämnt, på att kvinnor i högre utsträckning än män väljer att studera på högskolenivå. En annan orsak kan även vara att näringslivet i en del kommuner framförallt erbjuder yrken inom mansdominerade branscher. Könsskillnaderna är som lägst i kommunerna Uppvidinge, Lessebo samt Alvesta. I Uppvidinge kommun är till och med flyttriskerna högre bland männen. En anledning till detta kan vara att nyinvandrade sekundäromflyttare får stort genomslag. Inom denna grupp är det nämligen fler män än kvinnor.

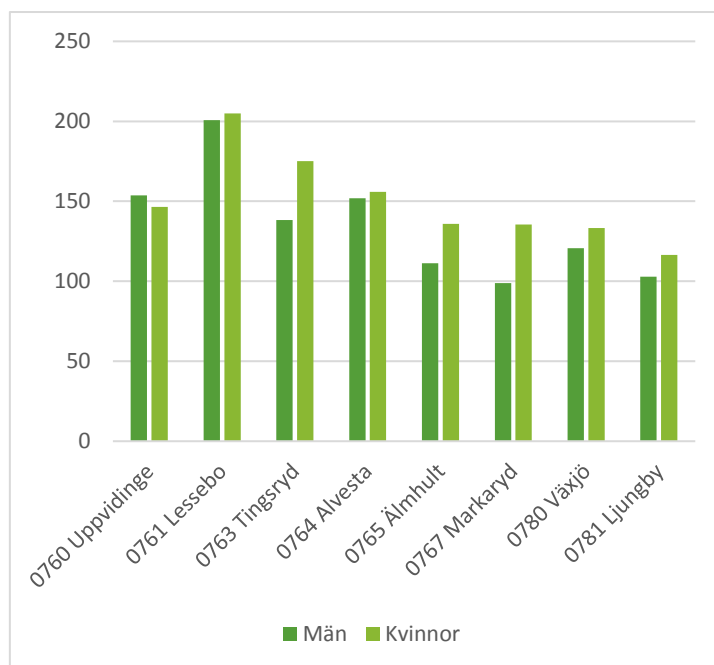

Diagram 12: Flyttrisker (antal utflyttare per 1 000 invånare) 2016–2018 (årsgenomsnitt), efter kön och åldersgruppen 15–29 år. Källa: SCB

Vid en nedbrytning av kommunernas inrikes flyttnetton under perioden 2016–2018 framkommer att sekundäromflyttningarna har haft stor påverkan i kommunerna Uppvidinge, Lessebo samt Alvesta. I dessa kommuner har utlandsfödda stått för en betydande del av det negativa flyttnettot under den studerade perioden. Dock har dessa kommuner även haft ett negativt flyttnetto sett till inrikes födda under denna period. I kommunerna Markaryd, Älmhult samt Ljungby har flyttnettot för utlandsfödda varit positivt under perioden 2016–2018, samtidigt som det varit negativt för inrikes födda. Detta kan tolkas som att dessa tre kommuner har lyckats attrahera nyinvandrade sekundäromflyttare till sina kommuner. I länet är det endast Växjö kommun som under perioden 2016–2018 har haft ett positivt inrikes flyttnetto sett till gruppen inrikes födda.

Diagram 13: Inrikes flyttnetto efter födelseregion, 2016–2018 (årsgenomsnitt). Källa: SCB